

Zo
houden we
ze klein

een boekje
over Organon
en de derde
wereld

Abro Laan
1255

ZO HOUDEN WE ZE KLEIN, een boekje over Organon en de derde wereld, is een initiatief van enkele leden van het Onafhankelijke Verbond van Bedrijfsorganisaties(OVB) die zelf werkzaam zijn bij AKZO bedrijven in Nederland. AKZO is een Nederlandse multinational. Eind 1981 had ze 77.800 werknemers in dienst over de gehele wereld. Organon, waar dit boekje over gaat, is de belangrijkste poot van AKZO-Pharma. De wereld omzet van Organon bedroeg in 1981 1.0 miljard en neemt nog altijd toe.

Organon is de laatste tijd vaak in het nieuws geweest mede dankzij WEMOS-Werkgroep Mediese Ontwikkelingssamenwerking-die via de media de praktijken in de derde wereld landen van deze Nederlandse geneesmiddelenfabrikant aan de orde stelde. WEMOS, een onafhankelijke stichting opgericht in augustus 1981 bestaande uit artsen, apothekers, gezondheidswerkers en studenten, houdt zich vanuit Nederland bezig met de gezondheidszorg in de ontwikkelingslanden. Zo is in het recent verleden onderzoek gedaan naar de export vanuit Nederland naar de derde wereld en mede naar de rol die de Nederlandse farmaceutische industrie er speelt. De beschuldigingen van WEMOS en het onlangs verschijnen van een boek over Organon en de derde wereld van Dr. Ivan Wolfers waren aanleiding voor uitgebreid commentaar van Organon zijde. In persberichten en het eigen personeelsblad FARMAKOPIJ heeft Organon niet alleen haar activiteiten in ontwikkelings-

Dok. Vrij Soc. nr. 1255

landen zoals Bangladesh uitgelegd en verdedigd maar ook hevige kritiek op de handelwijze van WEMOS uitgeoefend. Gezien het bovenstaande kan men zich terecht afvragen waarom het OVB door middel van deze publicatie zich ook wil bemoeien met de discussie over Organon.

In de eerste plaats verwerpt het OVB als linkse arbeidersorganisatie elke vorm van geestelijke en materiele onderdrukking van de arbeidersklasse waar ook ter wereld. Ze pleit en ijvert voor een nieuwe internationale rechtsorde op grondslag van een juiste internationale verdeling van de arbeid. Een ware multinational kenmerkt zich doordat ze haar vestigingen over de gehele wereld heeft zitten zodat de risico's gespreid zijn. Organon is daarop geen uitzondering. AKZO-Pharma heeft in de gehele wereld 38 vestigingen, waarvan 22 in ontwikkelingslanden. Mede daarom worden de gedragingen van Organon en de multinationals met bezorgdheid en belangstelling door het OVB gevolgd. De multinationals zijn machtige ondernemingen. Zolang het ze vooral om de winst te doen is en hun macht zo groot blijft dat ze de economie van een land kunnen aantasten en naar willekeur een geldcrisis kunnen veroorzaken, zolang ook dienen weldenkende mensen waar ook ter wereld ze krities te volgen. Zolang de multinationals bij voorkeur blijven investeren in landen waar de lonen laag zijn en de mogelijkheden tot openlijk protest en rebellie beperkt, zolang ook

zullen mensen elders waar deze mogelijkheden wél aanwezig zijn hierover moeten discussieren, vragen stellen en hun kritiek laten horen.

Hoewel Organon en vele andere ondernemingen volstrekt legaal hun activiteiten in de derde wereld ontplooiën, de vraag ontstaat of, moreel gezien, deze bedrijven niet veel verweten kan worden en is mede bepalend voor het tot stand komen van dit boekje.

Het hierna volgende stuk, geschreven door Jaap van der Laan lid van het OVB en arts van beroep, is door haar heldere taal prima geschikt om een bijdrage te leveren aan deze en andere discussies over de rol van de multinationals in ontwikkelingslanden.

Het is dan ook de hoop van de OVB leden die dit boekje samengesteld hebben dat de inhoud ervan een aanleiding zal zijn voor discussies door AKZO werknemers zelf en dat ze uiteindelijk in staat zullen zijn een duidelijk standpunt in te nemen over de activiteiten van multinationals in de derde wereld.

Ook is het een goede zaak dat de leden van de Centrale Ondernemingsraad AKZO Nederland en de Divisie Ondernemingsraad AKZO-Pharma aandacht besteden en zich kritisch uitlaten over de rol die Organon speelt in Bangladesh en andere ontwikkelingslanden.

De afgelopen maanden, zijn in diverse kranten en tijdschriften artikelen verschenen over geneesmiddelen die door geneesmiddelfabrikant Organon in derde-wereld landen verkocht worden. Organon is een dochter van AKZO-Pharma, een Nederlandse firma. Het ging hierbij om een aantal geneesmiddelen zoals Orabolin Drops^R, Durobolin^R, Fertabolin^R, en Menstrogen^R. In de kranten artikelen ging het vooral om de volgende punten:

1. Organon verkoopt in de derde-wereld geneesmiddelen die in Nederland nauwelijks meer gebruikt worden omdat ze te veel schadelijke effecten kunnen hebben. Als ze hier toch gebruikt worden, dan alleen bij zeer ernstige aandoeningen onder nauwkeurige controle.
2. Sommige van deze middelen worden in de derde-wereld verkocht voor gebruik bij kinderen, terwijl in Nederland en andere westerse landen het gebruik bij kinderen wordt afgeraden.
3. In de reclame voor Orabolin Drops^R in Bangladesh en in Afrikaanse landen raadt men dit middel aan bij aandoeningen van kinderen die meestal het gevolg zijn van onvoldoende voeding.

4. De gevaren van het gebruik worden nauwelijks genoemd.
5. Nederlands ontwikkelingsgeld wordt gebruikt om Organon te spekken. Organon-Bangladesh koopt van ontwikkelingsgeld grondstoffen en verpakkingsmaterialen voor de al genoemde geneesmiddelen bij Organon in Oss.
6. Er zijn eigenlijk geen voor-schriften voor de verkoop van geneesmiddelen vanuit Nederland naar andere landen.

In het volgende stuk zal ik wat meer zeggen over de kritiek op Organon. Het voorbeeld van Orabolin Drops^R is het meest duidelijk en daarom wordt niet zoveel over de andere middelen gezegd, maar dat wil niet zeggen dat die andere middelen zoveel beter zijn. Overigens maken veel geneesmiddelfabrikanten zich schuldig aan vergelijkbare praktijken.

Er is wel eerder aangetoond dat grote geneesmiddelfabrikanten in derde-wereld landen geneesmiddelen verkopen die in hun eigen land verboden zijn. Ze dumpen daar hun oude voorraden omdat de controle er minder streng is. Organon verkoopt dan wel geen middelen die in Nederland verboden zijn maar de manier waarop ze die producten verkopen is op zijn minst onfatsoenlijk te noemen. Om wat voor middelen gaat het nu?

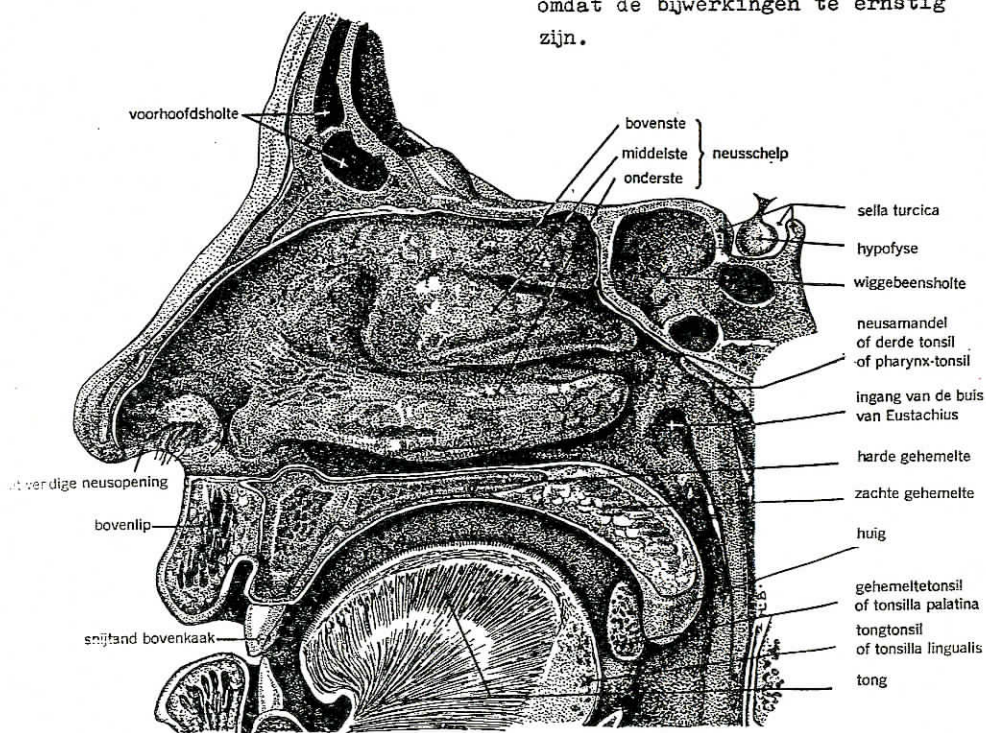
Bij Organon worden vooral hormonen gemaakt en middelen die erg op hormonen lijken. Hormonen zijn stoffen die normaal in het menselijk lichaam voorkomen en daar allerlei processen regelen. De "pil", bijvoorbeeld, bevat ook hormonen en kan het vrijkomen van een eicel voorkomen. De werkzame stof in Orabolin Drops^R lijkt op het mannelijke hormoon. Het mannelijke hormoon zorgt voor het mannelijke uiterlijk, bijvoorbeeld voor de baardgroei, voor de lagere stem bij mannen, voor de wat grotere spiermassa bij mannen dan bij vrouwen. In de puberteit zorgt het hormoon ook voor de ontwikkeling van de mannelijke geslachtsorganen en de zaadcellen productie. Onderzoekers hebben geprobeerd stoffen te maken die lijken op het manne-

lijke hormoon maar die niet alle uitwerkingen ervan hebben. Stoffen die wel het versterkende effect hebben op de spieren en botten maar die de andere effecten zoals baardgroei, verlagings van de stem en ontwikkeling van de geslachtsorganen missen. Het spreekt vanzelf dat dit niet gemakkelijk is en het is dan ook maar gedeeltelijk gelukt. Er zijn zo verschillende stoffen gemaakt waarvan de fabrikant zegt dat ze de spiermassa vergroten en de groei bevorderen zonder dat veel te merken is van de andere effecten. Deze stoffen worden anabole steroïden genoemd. Volgens onafhankelijke onderzoekers bestaat er nauwelijks verschil tussen de anabole steroïden onderling wat betreft hun werking en bijwerkingen. (Een bijwerking van een geneesmiddel is een niet gewenste werk-

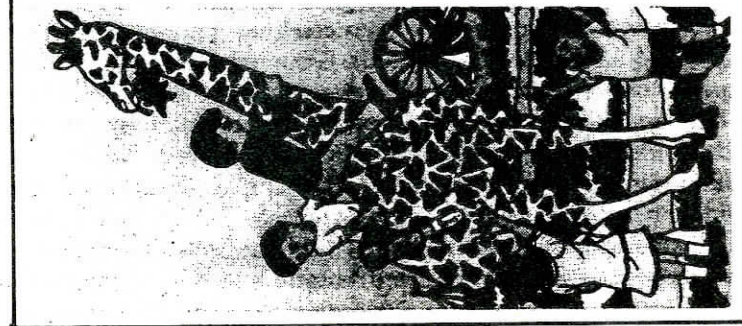
ing die een geneesmiddel ook kan hebben. Zo is maagpijn na het innemen van een aspirientje een bijwerking. Een bijwerking treedt niet altijd op. Sommige bijwerkingen treden vaak op, andere zelden en soms treedt een bijwerking alleen op als iemand veel van een geneesmiddel gebruikt). Het meest bekende gebruik van anabole steroïden is misschien wel het (illegaal) gebruik ervan als doping door

bodybuilders die meer spiermassa willen hebben, en door vrouwelijke atletes die hun spierkracht willen vergroten. Artsen in Nederland gebruiken deze stoffen nog wel bij de behandeling van ernstige bloedziekten, en verder (zelden) bij de behandeling van ontkalking van botten op oudere leeftijd. In beide gevallen is het resultaat van de behandeling meestal teleurstellend. Voor andere aandoeningen worden anabole steroïden eigenlijk niet meer gebruikt omdat de bijwerkingen te ernstig zijn.

Zo moet bij volwassen mannen zoveel van het middel gegeven worden om enig effect te zien dat de eigen productie van mannelijk hormoon onderdrukt wordt en impotentie het gevolg kan zijn. Bij vrouwen treedt al bij het gebruik van kleine hoeveelheden stemverlaging op die meestal blijvend is, en verder baardgroei, verstoring van de menstruatie en vergroting van de kittelaar. Daarnaast zijn er nog andere ernstige bijwerkingen, onder andere stoornissen van de lever en waarschijnlijk zelfs leverkanker, vasthouden van zout en water door het lichaam waardoor de bloeddruk stijgt. De bijwerkingen bij kinderen zijn meestal veel ernstiger. Er treedt versnelling van de groei op, waardoor ook de botten sneller uitrijpen. Het uit-

eindelijk gevolg is dat de lengtegroei te vroeg stopt en de kinderen te klein blijven. In veel westerse landen wordt dan ook gewaarschuwd dat het middel alleen onder strenge controle van de botrijping met röntgenfoto's bij kinderen gebruikt mag worden. Natuurlijk treedt ook een beïnvloeding van de geslachtsorganen op. Bij jongetjes vergroting van het lid en verkleining van de ballen. Bij meisjes een mannelijke beharing, een vergroting van de kittelaar en ook een lagere stem. Organon verkoopt Orabolin Drops^R en enkele andere geneesmiddelen die ook anabole steroïden bevatten in veel derde-wereld landen. In Bangladesh wordt Orabolin Drops^R aangeprezen voor gebruik bij kinderen die achterblijven in groei, een slechte eetlust hebben, te weinig wegen, problemen met eten hebben, niet goed groeien of na infectieziekten. Over de bijwerkingen van die middel wordt dan gezegd dat "de middelen vrij zijn van schadelijke effecten en met name geen leverbeschadigingen geven". En verder: de vloeistof, die naar frambozen smaakt, is speciaal bedoeld voor jonge kinderen en zuigelingen. Nu is 97% van de kinderen in Bangladesh ondervoed en groeit daarom slecht. Ondervoeding veroorzaakt verminderde weerstand

Help the child to
grow with
Orabolin

A child's world is full of fun and laughter, games and adventures. But the parents want to see that in what all children need, is grow healthy and sturdy.

Unfortunately, it is not always an Unbalanced diet, poor appetite and frequent illness often prevent the child from growing properly. They become listless, anemic, lethargic, irritable and spend small family dramas every day during meal time. Miraculously, they show complete apathy towards their much loved games and toys. These are the parents' and happiness of the whole family.

Words of consolation, love and care by the parents are not sufficient, to keep pace with the natural demand of the growing child. The child needs some special help. Here comes **Orabolin** with its friendly favour to do the trick.

Orabolin

Ensures
normal
growth

Stimulates
appetite

promotes
optimal
weight

OTHER INDICATIONS

- MALNUTRITION (due to unbalanced diet).
- CONVALESCENCE (debility after stress and infectious disease)
- RUN DOWN STATES (lethargy and listlessness)
- GERIATRIC CONDITIONS (poor metabolism)

Orabolin

GROWTH IN EVERY
DROPS

STRENGTH IN EVERY
TABLETS

Dosage :

Adults - 2 tablets daily

Children - According to body weight

Weight in kg Drops per day
10-15 kg 1 drop/kg
15-20 kg 2 drops/kg
More than 20 kg 30 drops.

Presentation :

Bottle of 20 tablets, each tablet contains 5mg.
Bottle of 5 ml. each ml contains Ethylalcohol 2 mg.

Organon (Bangladesh) Limited

Reclame voor Orabolin Drops in Bangladesh

tegen infectieziekten en ook problemen met de voeding zoals bijvoorbeeld diarree en overgeven. Voor deze kinderen, die het meest zouden hebben aan wat extra voedsel, wordt dan Orabolin Drops^R aanbevolen. (Hoe winst te maken uit de honger). Het verzwijgen van de bijwerkingen is zeker niet minder kwalijk. Vooral omdat die bijwerkingen bij kinderen veel ernstiger kunnen zijn dan bij volwassenen. De Zwitserse firma Ciba-Geigy heeft begin 1982 het middel Dianbol^R (ook een anabole steroïde) uit de verkoop genomen omdat bij jarenlang gebruik gebleken was dat de bijwerkingen toch veel ernstiger waren dan eerst werd aangenomen. Hieruit blijkt dat de schadelijke werking van ana-

bole steroïden algemeen bekend is. Organon zelf is hier ook wel van op de hoogte omdat ze op de bij-

sluiters bij haar producten in westerse landen wel allerlei waarschuwingen zet. Daarbij moet ook gezegd worden dat in veel derde-wereld landen geneesmiddelen zonder recept verkocht worden. Een bezoek aan de dokter is voor veel mensen te duur. Zij gaan naar een apotheek en vragen daar een middel voor een bepaalde klacht. Hun enige informatie is de bijsluiter bij het middel en die praat losjes over allerlei schadelijke effecten neen. En al stonden die bijwerkingen er wel in, de meeste mensen daar kunnen niet lezen. Ook de artsen in die landen krijgen van de fabriek geen uitgebreide informatie over bijwerkingen, wel wordt in die landen relatief nog meer geld uitgegeven aan reclame voor artsen dan hier. Mogelijke oplossingen voor deze en andere problemen met geneesmiddelen worden door de WHO uitgewerkt. (WHO=World Health Organisation=wereld Gezondheids Organisatie die opgezet is door de verenigde naties). De WHO heeft in 1979 een lijst opgesteld van 227 geneesmiddelen die nodig zijn voor een goede en goedkope gezondheidszorg. Deze lijst is in 1982 goedgekeurd door de algemene vergadering van de WHO. In de WHO zijn natuurlijk ook

de westerse landen vertegenwoordigd. Deze landen produceren het grootste deel van de medicijnen die in derde wereld landen gebruikt worden. Je kan dan ook op je vingers natellen dat ook economische motieven meespelen bij hun stemgedrag in de WHO vergadering. En niet alleen bij hun stemgedrag, ook in de praktijk want in 1975 is door de WHO al een regeling opgesteld voor de kwaliteit van geneesmiddelen die internationaal verkocht worden. Let wel, de kwaliteit,

dat wil zeggen, bevat het geneesmiddel wel de stof die op de verpakking staat, is het niet te oud, is het wel zuiver genoeg, enz. De regeling heeft het niet over schadelijkheid, prijs, of werkzaamheid bij de kwaal waarvoor het wordt aanprezen. Deze regeling is niet ondertekend door Nederland zodat de Nederlandse staat niet hoeft toe te zien op de kwaliteit van de geneesmiddelen die aan andere landen verkocht worden, laat staan op schadelijkheid of werkzaamheid. In Nederland zelf wordt door een staatscommissie beslist of een geneesmiddel verkocht mag worden of niet. De voorwaarden hiervoor zijn dat het middel werkt bij de aandoening waarvoor het wordt aanprezen, en dat de bijwerkingen niet te ernstig zijn. In Nederland zijn circa 3000 geneesmiddelen te koop waarvan een deel al te koop was voordat deze staatscommissie bestond (Orabolin bijvoorbeeld). In veel andere landen is de controle op de toelating van geneesmiddelen voor de verkoop minder streng of ontbreekt geheel. In Brazilië zijn bijvoorbeeld meer dan 80.000 geneesmiddelen te koop. Natuurlijk zijn dit niet allemaal

verschillende middelen. Hetzelfde middel wordt onder verschillende namen verkocht en sommige medicijnen zijn ook mengsels van andere middelen. Derde wereld landen missen vaak deskundigheid om te beoordelen of een geneesmiddel schadelijk is en zijn overgeleverd aan wat de industrie te vertellen heeft. En omdat ze blootstaan aan internationale druk is het ook niet eenvoudig de lijst van 227 geneesmiddelen die volgens de WHO voldoende zijn in eigen land door te voeren. In juli 1982 heeft de regering van Bangladesh 237 schadelijke medicijnen verboden, hiervan waren er drie van de dochteronderneming van Organon in Bangladesh. Verder moeten nog 1742 medicijnen van de markt verdwijnen omdat de vervangen kunnen worden door betere die ook in de handel zijn of omdat ze overbodig zijn. Dit laatste geldt voor veel vitaminepillen en een aantal hoestdranken. Van deze 1742 medicijnen zijn er 18 van Organon. (Ze kan daar dan nog 10 medicijnen verkopen). Met de maatregel probeert de regering van Bangladesh greep te krijgen op de geneesmiddelenmarkt waar gigantische

winsten worden gemaakt door multinationals. Zo had Organon in 1981 in Bangladesh een omzet van 5,5 miljoen gulden terwijl ze er een begininvestering van 100.000 gulden gedaan hebben. Tegen

het verbod is geprotesteerd door de ambassadeurs van Engeland, West Duitsland, Zwitserland, Amerika en Nederland. Nederland erkende wel dat de maatregel klopt met de lijst van de WHO maar betreurde dat de maatregel zo plotseling en zonder overleg met de geneesmiddelenfabrikanten genomen is. In september wordt dan door de regering van Bangladesh een aanvulling op de wet gepubliceerd, de onnodige medicijnen mogen nog een half jaar langer verkocht worden. Misschien heeft de Nederlandse ambassadeur wel geprotesteerd

omdat Organon-Bangladesh in 1978 een half miljoen gulden Nederlandse ontwikkelingshulp gehad heeft.

Voor dit geld kocht Organon-Bangladesh bij Organon-Nederland de verpakkingsmaterialen en grondstoffen voor onder meer Orabolin Drops^R. De WHO is inmiddels bezig een kode te ontwikkelen waaraan de internationale handel in geneesmiddelen kan worden getoetst. In deze kode moeten onfatsoenlijke praktijken verboden worden. Om de WHO voor te zijn heeft de IFPMA, de internationale federatie van

geneesmiddelfabrikanten, inmiddels een vrijwillige gedragskode voor de internationale handel aangenomen. Dit is de IFPMA kode. Het lijkt heel wat, maar deze kode stelt weinig voor. De formulering is vaag, je kunt er alle kanten mee op en als een fabrikant de kode overtreedt kan niettegen hem opgetreden worden. Het lijkt er meer op dat de IFPMA de WHO de wind uit de zeilen probeert te nemen. Het is dan wel prima dat de Nederlandse regering in de jaarlijkse vergadering van de WHO aangedrongen heeft op een

WHO kode voor de handel in geneesmiddelen, maar intussen kan de Nederlandse firma Organon ongehinderd doorgaan met praktijken die in zo'n kode verboden moeten worden. Tegen zo'n kode bestaan in de westerse wereld veel weerstanden die vooral op economische overwegingen berusten.

In ieder geval blijkt wel dat voor de geneesmiddelenindustrie, ondanks al hun mooie woorden, geld meer telt dan de gezondheid van de wereldbevolking.

Jaap van der Laan
arts

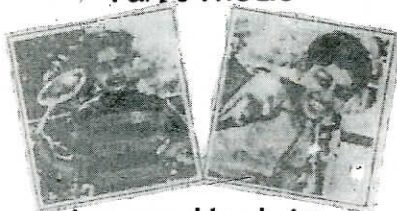
Met veel dank aan Wemos
(Werkgroep Mediese Ontwikkelings-
Samenwerking)

"He was so full of life...
...now it's a life full of 'no's'"

FERTABOLIN

FOR A LIFE FULL OF
FUN & FROLIC

- * improves blood picture
- * stimulates physiological appetite
- * helps gain normal weight and height
- * ensures optimal assimilation of food

Composition:
Each 2 ml contains:
Ethylsuccinate S.P. 0.2mg
Ferrous Fumarate I.P. 12mg
Vitamin B₁₂ I.P. 2mcg

Presentation - 10ml, 20ml
Organon (India) Limited
Hemlock House
38, Chowringhee Road
Calcutta - 700 011

Wat is en wat wil het OVB?

Het OVB bestaat sinds 1948 als onafhankelijke arbeiders organisatie. Overal in het land zijn afdelingen en bedrijfsorganisaties van het OVB te vinden. De leden van het OVB zijn georganiseerd op basis van het bedrijf waarin ze werkzaam zijn. Arbeiders in het bouwbedrijf behoren tot de bedrijfsorganisatie BOUWVAK, arbeiders uit de metaalnijverheid tot de bedrijfsorganisatie METAAL, enzovoort. Het OVB kent 10 autonome bedrijfsorganisaties-autonoom betekent dat ze geheel zelfstandig, zonder inmenging van wie of wat dan ook, alle beslissingen nemen betreffend hun eigen bedrijfstak.

Het landelijke secretariaat van het OVB is gevestigd in het pand Mathenesserlaan 385 te Rotterdam.

Het OVB is een linkse, politiek onafhankelijke arbeiders organisatie. De doelstellingen van het OVB zijn vastgelegd in de statuten die "koninklijke goedkeuring" hebben waardoor het OVB als organisatie volledige rechtspersoonlijkheid bezit. In het algemeen stelt het OVB zich ten doel: het behartigen van de geestelijke en materiele belangen van de arbeiders klasse, voorzover deze belangen liggen op het arbeidsterrein.

Het OVB wijst de uitbuiting en onderdrukking van de arbeidersklasse af. Het staat

op het standpunt dat elke arbeider zeer goed in staat is zelf zijn eigen toekomst te bepalen, en gaat er van uit dat iedereen gelijke en gelijkwaardige zeggenschap moet hebben. Dat zoiets in de huidige kapitalistische maatschappij niet mogelijk is staat als een paal boven water. Jan met de pet heeft weinig in te brengen. Van bovenaf komen alle beslissingen en het gewone volk wordt geacht in alle vertrouwen daar gehoor aan te geven. Keer op keer blijkt dat deze besluiten van hogere hand niet kloppen waardoor onnodig veel slachtoffers vallen.

Het OVB is van mening dat we met zijn allen de maatschappij moeten trachten te veranderen. Alle vormen van organisatie dienen zodanig democratisch gestructureerd te worden dat deze te aller tijden door de BASIS gevoed en gecontroleerd kunnen worden. Zodat een menswaardiger bestaan voor iedereen mogelijk wordt. Het principe van één man, één stem speelt hierbij een belangrijke rol.

Het OVB denkt dat de arbeider zijn identiteit als mens pas terug zal kunnen vinden door het invoeren van ARBEIDERSZELFBESTUUR, waardoor door arbeiders gekozen organen de volledige zeggenschap krijgen over de productiemiddelen, het recht op arbeid en de verdeling ervan.

bon

+Ik geef me op als lid van het OVB

+Ik wil nog meer weten over het OVB

(aankruisen wat van toepassing is)

Naam _____

Adres _____

Woonplaats _____

Postcode _____

Bedrijfstak _____

Deze bon opsturen naar:

Onafhankelijke Verbond
van Bedrijfsorganisaties
Mathenesserlaan 385
3023 GD Rotterdam

U kunt ook bellen:

tel. 010-775 609

1 prijs f1.50

uitgave: OVB fabriek